

Selmecz.

Szépirodalmi, társadalmi, közgazdasági és tanügyi hetilap.

Hontmegyei közlöny.

Megjelen minden vasárnap

Hirdetések és előfizetések **Horváth A.** kereskedésébe, a lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez küldendők.

Hirdetések felvételnek Budapestben, Bécsben és Prágában Haussenstein és Voglérnél.

Előfizetési feltételek:

Helyben házhoz hozva, vagy vidékre postán küldve:

Egész évre . . . . . 5 frt. — kr.
Félévre . . . . . 2 frt. 50 kr.
Negyedévre . . . . . 1 frt. 25 kr.
Egyes példány ára 10 kr.

Szerkesztői iroda: Planck-féle ház.

Parancshasábas kis sor 10 kr.

Bélyegdíj minden ígatáskor 30 kr.

Társadalmi állapotaink.

II.

Nemzetiségek szempontjából nincs városunkban s nem is volt soha oly éles ellentét, mint a hitfelekezettességre nézve. És ez jól van így. — A köznép kevés kivétellel tót, a nélkül, hogy e miatt fölünyt vagy elsőbbséget igényelne nyelvének, mely egyébként oly sajátos, minőt e városon kívül másutt sehol sem beszélnek, s feltűnéségnél fogva tréfa és csúfolódású is használtatik. Ezen sajátos jellege abban áll, hogy minden mássalhangzót keményen ejtenek — saját nyelvükben is pl. budjar helyett budár, s igen sok szót a város egykori német lakosaitól. Ámár különösen átídomítva használnak p. o. fírat, lvonat, sadovat (scheiden), zinguvat (senken), staldovát (gestalten), zengeti stolna (Segen Gottes), boifástor (Waldförster), hopefoter (Hochzeitsvater) stb. Valamint nagyobb házakat még az egykori tulajdonosok után hívnak, kik már rég elhaltak. Magyar, Bogyá, Fegyveres, helyett Madár, Boda, Fedveres továbbá Gyöngyös (Díndes), Gyömbér (dumbjer), atyamester (atamester). — De mint a nép többségének nyelvtét tanulja mindenki s így szent a béke.

A panslávok, minthogy kevesen is vannak, nyílt és kihívó állást nem foglalnak el, főleg, hogy egy év előtt valami úrtügy alatt céltatosan rendezett szindarabjokkal már az első felvonásnál pörül jártak. Egyelőre csak alattomban hintik a konkolyt, a hol tehetik. Legveszedelmesebb e téren az az ember, ki e mérget a gyermekek lágy keblébe csepegteti, odáig menvén, hogy maga Krisztus urunk is pansláv volt. minthogy egy énekben ez áll felőle: pán slávi (dicsőségnek ural) Rög tót létére azt állítja, hogy nem tud magyarul; de lakodalmakban, s más társaságokban e nyelv szavainak hangzásából csúfot tud tzeni s mint alapító tagja a hírhett matricának, ennek államellenes kiadványait buzgón terjesztette s éretlen eszelősködésével magához hasonló tanulatlanokkal pansláv összejöveteleket éjjel tartani mert, mi miatt őt fölsőbbjenek meg is kellett inteni. Pedig ha oly kedvesek neki az orosz állapotok, melyekért apostolkodik, inkább menne ki pereputtyostúl oda, hova szíve húzza; A pásztor egykedvűen nézi el, miképen fertőzi bojtárja a különben is fogyatkozó nyáját.

Ilyen hazaellenes üzelmek dacára tény az, hogy városunk egy évtized óta folyvást magyarosodik. A lakosság színe java, főleg a tisztess rendűek, tanárok, bíróságaiak, ügyvédek, hivatalnokok, némely a német rendszer idejéből hátramaradtak kivételével, valamint a tanuló ifjúság a magyar nyelvnek és társalgásnak barátja és híve. Követendő például szolgál a bányaigazgató háznépe, mely teljesen magyar. — Nem rég a város előkelőbbjei csak németül beszéltek s az akadémián is e nyelven tanítottak, melyet ekként sokan, kivált a női világból a miveltésg magasabb fokának tartanak. De mivel sokan tótul gondolkoznak, tölök azután furesa német kifejezéseket lehet hallani. p. o. das kann sich un ergehn, verner sich dort unterhalten, es will sich mir nicht, vo vont der nudelbret stb. és ez mégis noble.

Ámár az iparosok és pénzintézetek németül vezetik üzleti-könyveiket, magyarul azonban mind beszélnek. Maga a németésg szintűgy nem igényel valami fölünyt, vagy elsőséget. Egyesek pöffeszkedései csak kivételnek tekinthetők. Ilyen egy némely hivatalnoké, ki azt hántorgatja, hogy Magyarországon minden mivelt embernek németül kell tudnia: holott ő, ha itt húz nagy fizetést az államtól, ennek nyelvét már a törvény szerint is, méltányosságból is, megtanulni tartoznék. Ilyen egy tornamesteré, ki nem tudván magyarul, hallomás szerint ismerőseit magyar színházba való menetelről lebeszélni törekedett Magyarországon, mely neki kenyeret ad. Ilyen szintén csakhogy kárteknnyabb hatással azon pövez agg hajadon, ki egy felsőbb leány-nevelő intézet élén áll, kinek ideálja mindenben németország; ennek földleírását az aprólékoságig tanítja a leányoknak: míg honunkból a megyéket sem tudja; a történelmet vom Reiche kezdi; nyelviükből semmit sem tudván, inkább olasz darabokat tanít énekelni mint magyarokat Magyarországon. Segédtanítóóket Berlinből toborz.

Jó még, hogy itt ilyen elfogult különczöködesekre keveset hajtának s inkább csak eltérő izlés dolganak tartják. Ezt akarja tán megemésíteni a pansláv és germanisáló „Warte im Norden“ mely e napokban, miután Besztereczánván ki-kopott, ide tette által őrhelyét s melynek zászlajára az van írva, hogy Magyarországon csak sötét barbárság van és lesz, míg éjszak felül nem hatol ide a felvilágosodás fénye. Ez alatt hihetőleg az északi fényt érti, mely a hozzá közelebb eső oroszokat már oly jótékonyan világosította fel De akkor kár volt a felső magyar határtól még tovább dél felé vonulnia s inkább a maticza helyére mehetett volna át, melynek nyomdajja most úgy is megürült. Ezen civilizatori bolygó satelleseitű szegődnek tán a zsidók is nemzetiségileg, kik nagy része szintén a kárpát feletti régiókból származott ide intelligentiát terjesztene a tapasztalatlan keresztények közé. Csak a cigányok, ugy a fehérek, mint a feketék nem nagyon kötik magokat valamely nemzetiséghez, hanem mint örökös szabadelvéük mindig a felé tartanak, hol húzni lehet.

Tanádi.

(Polytatásá köv.)

A világitó szerektről.

(Végo.)

3) A Gyanta. Mióta ez nagy mennyiségben az európai piacra hozatik és jutányos áron kapható, világitógáz gyártatik belőle. Ily gáz készítették 1850 előtt Párisban, Manchesterben, Frankfurtban stb. E gázkészítés módja abban áll, hogy a gyzatta leparlása által nyert és a terpentinalajhoz hasonló folyadékából, az ugynevezett gyantaolajból a vörösizás bevéhez közel gázalakú vegyületek támadnak, melyek olaj-

Nehány vidéki lap Deák Ferenczről.

képzőgázban ($C_2 H_2$) dúsak. Miután a gyanta szerves eredetű levén igen sok szénényt tartalmaz, belüle kitünő világítógáz készíthető, de csak ritka helyütt nyerhet alkalmazást, t. i. hol különös körülmények ezt megengedik.

4) Az olaj. Ezen anyagnak világítószér készítésére való alkalmazását csak azon körülmény indokolja, hogy gázkészítésre minden rosz. kiállhatlan szagú és semmi másra nem alkalmas olaj vagy zsír használható. A gázvilágítás e neme különösen egyes épületek, gyárak határain belül alkalmaztatik előnyösen és ez is csak azon okból történik, mivel az olajgáz előállításra egyszerűbb, mint minden más gázé és olcsóbb.

5) Márgapala. Ezen földolaj és más szerves részekből áthatott bitumenes palából a gáz előállításra lejárás által a Selligne által feltalált módon történik; azonban a gázkészítésnek ezen neme előnyösen csak ott alkalmazható, hol a bitumenes márgapala a gyár közelében és nagy mennyiségben előfordul.

6) Petroleum. Ezen anyag a legújabb időben a kisebb térímű helyiségek világítására szolgáló gáz készítésére annál erősebb alkalmaztatik, mivel a kőolaj a természetben nagy mennyiségben fordul elő és a gáz készítése igen egyszerű azon előny mellett, hogy a kőszéngázhoz hasonló lánggal égni képes. Ilyen világító gáz készülék a helybeli akadémia vegytani termélen Dr. Schenek tanár által rendeztetett be; maga a készítés azon tényen alapszik, hogy a kőolaj száraz, lejárásból nyert legillóbb termények (Hydrür. ligroin) a levegőn igen könnyven elpárolognak. A helybeli gázfejlesztő készülék anyaga tehát tulajdonképen a hydrür, mely a levegő hozzájárulása által hydrürgázzá átváltozik. Az amerikai Excelsior-gázkészülék anyagául a petroleum száraz lejárásából nyert könnyben szénközeggyűletek szolgálnak, melyek Galsol-nev alatt ismeretesek és már közönséges hőmérséknel is rendkívül illó tulajdonságuk. A-gáz előállítására szolgáló és a bécsi víglátárlaton kiállítva volt amerikai gép igen kevésbe kerül s főelőnye az, hogy általa a gáz a szükséghez képest bármely mennyiségben és gyorsan (10 perc alatt 200 lángra való gáz) előállítható. Mostanában már a gáz használata oly általános és előnyei oly ismeretesek, hogy a gázfejlesztő gépek megrendelésének szaporodása napról napra várható. Már most is nagyobb ipar- városokban malmok, műhelyek, vendéglők, templomok, paloták stb. világítása ily készülékek segélyével történik.

V. A.

Tárca.

Szóllóztatás. Vörösküti úr e lap 4-ik és következő számaiban cikksorozatot kezdett, ilyen ezim alatt: társadalmi életünk állapota és szükségletei s miként lehet ezeken segíteni. Ez oly nagy és nehéz feladat, mintha valaki Zahurát akarván tervet szerint vázolni, vagy egy nagy hegyről a lát-kör tárgyait méltánulask szerint ismertetni. Azt sem tudja hol kezdje. Ezeret ezt, úgy látszik V. úr is, midőn tárgya előt állulva megállott. Erőt, akaratot, bátorságot érzett magában: ám de a sok tárgy közül melyiken kezdje, erőt miatt nem látván a fakat. Tehát csak belement, egyelőre legalább tartózni. S im egy szép rétre bukkant, hol kis vizeske is csorgozott, melyben a nap sugarainál szép tiszta porond látszott ragyogni. Megáll, gondolkodik és rájő, hogy tekintve a sok sápadtan lévő főtást, jó lenne ádítosok végett itt részvények útján fűrdőt állítani föl. És ezt vélne társadalmi szükségletünk első kívánalmának. De nagyban téved. Hiszen azon sápadt alakok épen azért ilyenek, mivel a víztől iszonyodnak. Inkább szeretnének ők a borban, sörben vagy pálinkában fűrdőt és úszni, mikkel mostan csak torkukat mossák, ha hozzá férnek, hogy némelyiknek a foga is kiázik bele és szeme szája sovány arczába horpadt. Bornemissza itt csupán egy van, a ki cigánygrammatikát írt, melyhez ugyan vajmi sokan értenek, s ő nagyjából már elfelejtette. Ezek vízben ingyen sem fűrdőnének; de ha pénzük volna, inkább korszamba mennének. Kiknek pedig fűrdő kell: megtalálják csekély pénzen közel Szklényőn és Vilnyén, vagy ingyen a rozgrunti-tóban. Azután micsoda gondolat az, fagyos tél ivadjan fűrdőt emlegetni? mikor a kutyaheben is fáznak tőle, ezt V. úr maga is, nem idején valónak találta. Itt a társadalmi állapotok járítása máson kezdend. Azon t. i. mi Krisztus mondott: újjá kell születetnek, új embert felöltöztök! Vagy azt hiszi tán V. úr, hogy a fűrdő lenne a társadalmi újjá születésnek bün — mosó kezdő betűje, mint a kereszt — víz a keresztények életnek elő-zalója? De sok e mellett is az anabaptista, ki a keresztvízről nagy korában tudni sem akar és keresztül kásul keresztelőkét alkármivel mással, csak vízzel nem, melytől borsózik a tüzesebb folyadékokért hevülő lelke. Tízítőt tűz sem fog ezeken: annál kevésbé az ártatlan víz. Így az új fűrdőt is nemsokára korszamba kellene átváltoztatni. És ha már fűrdő ajánlása adta fejét: valóban megfoglatatlan, miért nem véleményezte azt Vörösküti létére inkább a vörösküt vidékén, hol elég mindenféle víz van, miszerint ezzel a piszokos lemosás akár úgy eszkozódhatni, mint Herkules hajdan az Angias istállójánál; hanem tervezzi a kolegrunt szomszédságában, melyhez kellemetlen képelekek fűződnek és szintyő a városan kívül fekszik, itt legfel-

Nem szándékozom itt azon vidéki lapokról szólani, melyek hazánk szívében, magyar vidéken tolmácsolják a részvétet a nagy halott iránt, hanem olyanokról, melyek az ország szélein idegen elemek között, idegen nyelven dicsőítik igaz érdemeit s ellentétül nehány szót a Nar. Nyelvinről.

A „Bácskaer Bote“ többek közt így szól: „Nem szükség, hogy szavakban áradozzunk azon mély fájdalom kifejezésére, melyet minden hazafinak érezni kell, midőn könybe borult szemmel olvassa a gyászírhirt, hogy a nagy hazafit a könyörtelen végzet kiragadta körünkéből.

A „Srbski Náo“: „A párt szenvedélyek elnémultak Deák sirja fölött. Mindenki elismeri nagy erejét. Mindenki gyászol a nagy hazafi sirja fölött. Ellenei — csak politikai ellenei voltak — ép úgy, mint barátjai gyászolják e föld legnagyobb fiát.

Deákot szerencsésebbnek mondja Mózesnél, mert látta még Magyarországot függetlenségét és maga is működött a belső állapotok megszilárdításán.

Deákkal az alkotmányos polgár példányképe halt meg. Hazáját szerette a hü fiúnak egész erejével, neki áldozta fel egész életét, minden tudományát és ismeretét, de tőle nem várt soha semmit, sem hivatalt, sem valamely más kitüntetést. Vele Magyarországot első polgárát vesztette. A magyarok vele az első magyart vesztették el.

Deák minden áron azon volt, hogy Magyarország legyen minden fiának édes anyja. Mindig szívén hordta a nemmagyar nemzetiségek minden igazságos ohajának teljesítését. A szerbek is háladatosak lehetnek iránta, mert leginkább az ő érdeme, hogy leeshettek róluk a békők, melyek mindenkit kötöttek Magyarországon, ha nem tartozott a privilégizált osztályba, hogy e földnek egyenjogú polgárává lettek.

Nehány kevés hét alatt három nagy férfukat vesztették a magyarok. E vesztéséget érzik ők egész szívükben. De a nép, mely ily fiakat szülhetett és éltükben becsülte őket, ezen nép valóban igen magasan áll a többi népek között és nem is árthat neki könnyen bármely zivatart.

Ez után érinti a szerb viszonyokat s így fejezi be nekrológiát.

Hanem hagyjuk e vigasztaló képet! Hadd szólnék meg Deáknak még új hantja fölött minden más gondolat. Hadd

jobb Dr. Imrlernek a vizgyógyásztakácsnak lenne közelebb, kire mint vizgyógyásza e fűrdő-intézet hihetőleg bizatnék. Mindazokat több hihetőleg maga is felgondolta és a rá következő ezekben nem csak ugyan otthon van. Otthon keresi a társadalmi bajok bölesjét e közetét. Ezt tartja Pandóra szelenczejének és másfelől ama paradicsom kertjének, ha nem is a selenczei paradicsom hegyon, melynek egyik ereszkedője a vörösküt, hanem annak, melyben a tiltott almafa körül egyéb oltványok mellett mindenfajta növény tenyész, mit az Isten a világ számára sarjadt engedett. De a következő ezekben V. úr ismét a bormérsi joggal bír úgynevezett körházakat vagyis inkább borházakat veszi elő, mintha érezné, hogy ezek Selenczen azon régóta szabadalmazott első rangú levővők, melyeknek alsó helyiségeikből, melyben a közönségnek nyitják, leginkább szivárognak ki azon sokféle maszlag, mely különböző alakban mételeyi meg a társadalmi viszonyokat. Az ezekben történő visszaéléseknek meggátálása is tehát előbb való szükségletnek mutatkozik a fűrdőnél, s jó visszahatású lenne az otthonak átalakulására is. Mit fog V. úr ezután nyújtani, elvárjuk. Amnyit azonban, szerény megjegyzéseink deuzára, meg kell neki adni, hogy a szándék tisztasága és a használni akaró törekvés eddigi ezikeiben is félreismerhetetlen.

Körtvélyes Lázár.

A szájban.

A nyugtalan emberi olne kutat, tőr, für mindonitt. — A testnek egy zega-zuga sem kerülheti ki vizsgálátat.

Megesert, hogy valami vén tudós körök szelleme bebottolt egy atyafinak tartott szájába, ki niint mondani szokás úgy bámulta a világ folyását, mint a bornyú az új kaput. Mikor aztán megint kibottolt belőle, volt mit hallgatni a jámbor philisztereknek. Mi minden Isten esodája nines ott! Egy egész új világ!

Magam is csak úgy hallomás után beszéltek. A mi vén tudósunknak ugyanis már régen szemet szurt az a Danaidák horduja, mit mindig tönnék és soh' sem telik meg. Csak úgy leste az alkalmat, mikor teheti meg tudományos ki illetőleg berándulását.

A kedvező pillanat megjött.

Valami ábrándos helyről jövő solaj egyenest a báméskodó atyafi szájának tartott. De a vén tudós nem volt rest Kutáni vágó szelleme legott helyt foglalt a solaj postán. Áthaladt a csók szorosan és szerencsésen megérezte az új világot. De itt már utját vizen volt kénytelen folytatni. Apró delphinnek hátán járt körül a hosszan elterülő meszkősziklák (fogak), mik nem egy helyt a bányászat művelésére mutattak. Akna módra kivájt uregek hatottak a közetbe.

beszéljen csak a kegyelet a férfit iránt, milyen ritkán születik az egész emberiségben, és a milyent e föld nem oly hamar fog szülni. A közös hazának minden népei legalább abban legyenek egyetértők, hogy Deáknak szívből mondják: Örök legyen emléked!

A „Svornost“-ban olvassuk: A t. olvasó közönség meggyőződött a történeti tények felhozása által, hogy mit tart és mint itél a világ Deákról.

Olvasva azon legfelsőbb kéziratot, melyben Magyarország uralkodója kifejezést ad fájdalomnak a nagy férfiú vesztésége felett; látta térdelni a legfelső asszonyt — a legelső asszonyt az országban — a királynét a polgári erények azon nagy hősnét, melyhez hasonlót a világtörténelemben is csak itt-ott találunk, hallotta azon nagy fájdalomnyilvánítást, mely, mint a mozgásba hozott természeti erő, vagy mint a szélvész által korbacolt tenger betöltötte egész Magyarországot, midőn legjelesebb fiát kísérte a sirhoz; a „fekete város“-ról szólló mese nem mese többé, de teljességébe ment Budapesten, mely ezen szomorú alkalommal mint tudva van — egészen feketébe öltözött.

Hallott továbbá a tisztelt olvasó közönség arról is, mint fogadta ezen gyász hírt a külföld, — Az egész művelt külföld fájdalmat érez azon nagy vesztésége felett, mely országunkat érte. Minden nevezetesebb európai hírlap kifejezést adott fájdalomának, Aristidesnek nevezvén pótlanul hősnéket. Végre hallottuk az ellenséges tábor ítéletét is, melyben Deák politikai ellenségei állanak és ezek is elismerik jellemének tisztaságát és szeplőtlenességét. Mileties is „magyar Washingtonnak“ nevezi őt. Szóval kallotta és látta a t. közönség, mint itél a világ Deákról, mint szeretőt a külföld, sőt hogy hajlanak meg érdemei és erényei előtt ellenségei is.

És mégis! . . . akad olyan, ki ellenkezőleg gondolkodik, és egészen külön ítéletet mer hozni a világ ítéletével szemben, és ez a „Národnie Noviny.“

Minket az ugyan nem lepett meg, mert már régóta ismerjük szokását. Sőt vártuk, hogy mint rendszeren minden nevezetesebb alkalommal szokták, ezen esetben is megint új tanúbizonyságát adják meggyőzöttségüknek, mellyel, mint ismeretes, bőven el vannak látva a „Nár. Noviny.“ emberei, s ezen meggyőzöttségeket csak ostobaságuk mulja fölül!

És valóban . . . úgy történt.

Itt-ott mészégetés nyomára is lehetett akadni. Ily helyt a közt egész koromszint vett fel. Néhol meg a sziklaoldalakat sárga iszapréteg vonta be.

Nevezetes a szájbán elterülő felszíget, mit nyelvnek neveznek. Nevezetes pedig kiváltság azért, mert annak partjain, különösen a szeretetre méltó szép nem korosabb egyedinel roppant zivatar szokott dalogni, melynek romboló hatása a szájbájon kívül is érezhető, a menyiben a szemközti álló egyéniség hajszálai a nagy fuvalom következtében mind az ég felé meredezve könyörögnek kegyelemért. Míg a jóságos ég nem küldi esiklandozó angyalát, ki a lábikrába csimpajkodik — a viharulást szerencsétlen megfordul és „Utezu kerek, nád a berek!“ — Aztán azt szokás a szélvészotkádó sárkánynak mondani:

Fütyölj! — kedves — fütyölj! —

Ezeket csak azért említem föl, mivel mindenféle szájbaj nagyobb részt a megromlott gyomor eredménye. A felindulás pedig ugyan nem segíti elő az emésztést.

A száj a gyomor tükré, mibe azonban az ember nem szemével, de órával tekin.

Még pedig a rosz gyomor a szájbajokat közvetett úton idézi elő. Egészes embernél a nyál túlyomólag alos hatása. Betegség alkalmával az első helyet sav foglalja el, mely aztán mintegy ingerül szolgál számtalan mikroszkopikus állatnak és gombának képzésére. Így az Oidium albicans nevű fehér színű gombacsomó a gyomorrontás következménye gyanánt tünthető föl.

Van aztán egész sereg oly fajta lény, mielőtt már 1682-ben tett említést Leuwenhoek, de azért még most sem tudják bizony növény vagy állatvilághoz sorolják e őket?

Már a Parameciákról határozottan állítják, hogy azok csakis végtelen apró állatkák lehetnek. Valami tizenöt fajtát különböztetik meg.

Hogy azonban a florához visszatérjek: van egy kis gombafaj — Leptothrix buccalisnak — hívják, mit lehetetlen egészen kiirtani. Hosszú vékony rostokból van ez összefűzve. Egyik vége szabadon csúg, másik oda van növe a nyelvhez vagy szápadlászhoz.

Továbbá nem lesz érdektelen tisztelt kollegáim előtt, ott a tulsó kávéházban miszerint a sörivés egy egész különfajta gombának tenyésztését mozdítja elő. Ez a — Cryptococcus cerevisiae, — mely kerek, tojásdad alakú sejtekből van összetéve. —

Ezek szerint terem a szájbán növény is allat is bővíbe.

Ha valaki szenvedélyes állat és növénykedvelő, de az apostolok lovait igénybe venni nem akarja keasintson be nagyító üvegvel vagy egy barátomnak szájbá, kinek előtte való nap küldték a sok dísznóságot hazulról. — Talál ott kutatni valót eleget!

s. k.

Egészen külön ítéletet hoz Deákról az a kedves túróz sz. mártóni „Nár. Noviny.“ méltó tagja az emberiség azon sőpredékének, melyet a magyar nemzet „pánszláv“ név alatt ismer és a mely törpességében egészen kikérülne minden fgyelmet, ha minden alkalomnál maga el nem árulná magát. sértő kézzel illetve a legszentebb dolgokat is, vagy mint ezen esetben. herostraticus zavarásával azon szentélynek, melyet egy nemzet, sőt az egész emberiség kegyeletele felállított legnevezetesebb tagja számára: „Národnie Noviny.“ „más ítéletet hozna róla, ha akarna.“ mint a világ ítélete; ők azon férfúról is, kiről még ellenségei is csak jót beszélnek „valami rozsré is“ mondhatnának. ha „de mortuis“ . . . stb. E példabeszédre való hivatkozás már magában is oly alávalóság és nevelatlenség tárgya, melyhez hasonlót hiába keresnénk bárhol a világon. t. i. a pánszlávok, az az a Nár. Nov. szerkesztője körén kívül.

Különben az nem is lehet másképp; és a dolgok egész állása egyszerűen fejthető meg. Deák t. i. a személyesített becsületesség volt! Hogy is számíthatna tehát a Nár. Nov. sympathiájára? Hiszen az már százszor ki van mutatva, hogy minden, a mi jó, nemes, becsületes, szóval minden erény a „Nár. Nov.“ embereiben legkegyetlenebb ellenségeit találja.

Ne esudálkozzunk tehát, hogy ők most is hűk maradtak elvűkhöz és egész erejükkel lubicskolnak lényöknek pocsolájában, hogy bepizskítsák ezen, minden ember kegyetlenségét tárgyát; de sőt kibékít bennünk azon tény, hogy Ő sokkal magasabban áll, mintsem hogy őt a „Nár. Nov.“ pygmásuai piszkukkal befeeskendezhetnék.

A „Zastava“ a többek közt így nyilatkozik Deák Ferenczről:

A magyar nemzet szerencsés. hogy mindig, és főleg a veszlő napjaiban nagy, kitűnő férfakkal bírt. Meg is érdemelte, mert meg tudta őket becsülni és sem a veszlő. sem a diésőség pillanataiban nem ejtette el őket. Igaz ugyan, hogy minden nagy emberük nem tiszta magyar származású, sőt sok közöttük nem magyar eredetű: kérdés azonban nem épen az ő kitűnő tulajdonaiknak a magyarok általi elismertetése volt-e, mely a nem magyar népek nagy szellemeit a magyar nemzetiséghez vonozta?

Egy ily ember volt Deák Ferencz. Ő már 1848 előtt jelentékeny szerepet vitt Magyarországi közéletében s nagy hírnevet szerzett magának mint jogtudós, mint igazságos, megvesztegethetetlen jellemű ember 1848-ban igazságügy érlett; de csakhamar visszavonult, míg az események 1861-ben ismét a küzdőterre szállították Magyarországi jogainak megvédésére. Az 1867-ki kiegyezés az ő műve, melyről bármi képet itélünk is, ritka, a ki megtagadhatná teremőjétől a jó szándékot, a hazafit, nevezetesen a magyar hazafit irányzatot. Van benne valami Washington lényéből.

Deák sohasem vágyott hatalom, kitüntetések után. Uralkodók sem téríthették el őt irányától csak egy perczre is. Volt benne valami Cätöböl is. Példátlanul tisztakezü volt és szigorú; a pártfegyelem megsértését nem igen engedte és bocsátotta meg.

Deák nem volt chauvinista sem. Különösen a közmívelődés terén Eötvössel együtt a nem magyar nemzetiségek fejlődésének szélesebb tért engedett. Így a nemzetiségi törvény ha politikai tekintetben szűkkelbűl is, kulturai tekintetben eléggé liberális, valamint a népoktatási törvény is.

Ámbár mi Deákkal, meg élt. ellentétes nézetben voltunk mindenben és mindenütt, hol azt nemzetiségünk jogai érdekei és becsülete megkivánták, mindamellett érdemei és erényei teljes tiszteletében és méltánylásában azt mondjuk ravatalánál; a magyar nemzetet nagy csapás érte Deákja elvesztésével; benne vesztette legnagyobb, legjelesebb fiát!

Tisztelt szerkesztő úr!

Becses lapjának 6-ik számában a helybeli „polgári casinóra“ vonatkozólag megjelent közlemény nem is cáfolta, hanem csupán kiegészítést végezt, különösen pedig, nehogy egyesek eljárása az egész egyelet jellemének megítélésére irányul véssésk, a következők felvételére kéretek:

Való ugyan, hogy egyeletünk számára igen csekély töredéke a fölglyölő bizottság egyhangu megállapodásának ellenére — tehát illetetlenül — hazánk nagy halotja iránt táplált fájdalmunkat, — ez uttal érintetlenul hagvott okokból, meglehet félreértésből — megzavarta; szemközti ezzel azonban az egyeletben, nevezetesen pedig a bizottságban uralkodó közérület az által, hogy az itteni egyletek közt ugyancsak a casino volt az első, mely a gyászalobogót kituzte, hogy a bizottsági tagok költségén egy megbízottat a temetésre küldött

s hogy táncvizsgalmát f. évi febr. 6-ára halasztotta — a kegyeletnek s hazafiságnak polgári egyesülettől telhető bizonyosságát adta.

Selmeczen 1876 febr. 11-én.

A bizottság.

Tekintetes szerkesztő úr!

Tegnap röttök le, hazánk nagy fia Deák Ferencz iránti, kegyeletünket, egy — a helyi viszonyokat és körülményeket tekintve — legelőkelőbb nagy, ünnepélyességgel rendezett gyász isteni tiszteletben. A helybeli casino egylet indítványozása folytán és valamennyi befolyásos személyek és közegok segítségével az ünnepély valóban sikerült és magasztos volt.

A koszorúkkal díszített, ravatalon Deák Ferencz areképe és Magyarország címere volt alkalmazva, — az egészet pedig, egy óriás gyász fátyol, izlés teljesen redőzve, borítá. A templomi gyertyakön kívül 12 fáklya és nyolcz díszruhás egyénből álló díszország állotta körül a ravatalt. A helybeli bányászok úgy tisztelték mint munkásait, a temetkezési és segélyező egylet zászlójával, a községi előjáróság és a bizottmány testületileg a lakosság minden rétegéig pedig nagy mennyiségben vettek részt a templomi szertartásnál, melyet főleg a helybeli dalkedvelők által sikeresen előadott Klossz féle miscénekek magasztossá tettek.

Pjerg-Szalánka 1876 febr. 11-én.

A casino egylet megbízásából

Tirts Rezső,
egyl. jegyző.

Hírlapirodalom.

A „Közegészségi Lapok“ febr. 15-iki száma sűrű másfél ivén és négy rajzzal megjelent. Változatos és tanulságos tartalmából felemlítjük A lelkesítő osztályi hivatása a közegészségügy terén, A tiszta levegő fontossága, A hordó- vagy tonnarendszer, Vizsgálatok a sirbirtok gázai felett, A hulláregésztés kérdéséhez, című igen fontos és érdekes közleményeket, melyek mind kiváló szak férfiak tollából kerültek, de közérthető, ismeretterjesztő modorban írvák. Van ezen kívül e számban hazai lapszemle, a tej eltartásáról, vízfogyasztás, tisztosítási szerek, sűrített tej, egészségtan a nevelőintézetekben, közegészségi törvényjavaslat apróbb közlemények, kérdések és felváltások a község köréből, hírek és apróságok, légtimeti észleletek. A felkarolásra, pártolásra méltó közegpótló hasznos közlőny előfizetési ára féltre 2 ft 50 kr. Előfizetések postautalványnyal a kiadó-hivatalba, Budapest Vasutca 15 sz. küldendők.

Vegyesek.

A varrógépekről. Az oly általánossá vált varrógépeknek különösen a varrónők egészségi állapotára feltűnő behatásuk van. Azon nőket értjük itt, kik nap hosszant, sőt az éj egy részén át is életfenntartási kényszerből a varrógépek mellett görnyednek. Eltekintve egyéb kóros mozzanattól, melynek e miatt kitétvérők, csak arra utalunk, hogy az ily varrónők tetemes része rövid idő alatt a varrógép használása folytán hervadni kezd, mellbántalmakat kap és egészségében súlyosan megrongálkátik. Azért célszerűnek tartjuk, egy bár magában véve igen egyszerű, de eredményében mégis fontos szabályt közölni, mely a varrógép folytonos használata folytán fellépő bántalmak egy részét elhárítani képes. E szabály egy varrónőtől eredt, ki négy évi szenvedés után önként jött azon eszmére, hogy t. i. székelt a közönségsenél 2 és fél hüvelyknivel alacsonyabba készítette, úgy hogy a varrógéppel dolgozaskor nem kelle folytonosan görnyedt helyzetben ülnie. Ez egyszerű eljárása által előbbi egészségét teljesen visszanyerte.

Tanácsodó után.

— Deák Ferencz halhatatlan nagy hazafi, f. évi febr. hó 16-án Selmeczen tartott „Requiem“ alkalmával felállított ravatalának feldíszítésére a selmeczi hölgyek által letett koszorúra begyűlt

Pöschl Lujza urhölgy ivén . . .	14 ft. — kr.
Krausz Emma „ „ . . .	36 ft. — kr.
Richter Mária „ „ . . .	36 ft. 60 kr.

Összesen . . . 86 ft. 60 kr.

A koszorú ára utánvétli fizetéssel . . . 40 ft. 99 kr.

maradt készpénz . . . 45 ft. 61 kr.

mely összeg a szegények közti szétosztás végett a városi hatóságnak adatott át. Az adakozók névsorát jövő számunkban fogjuk közölni.

— Városunkban a sorozás véget ért. — Szomorú jelenség az, hogy Selmecz-Bélabánya alig bírt kiállítani 28 hadkötelest, bár a megjelentek száma sokkal nagyobb volt, mint az előbbi években.

— Miért nem jelent meg az akad. ifjúság egy nagy része a f. hó 16-án tartott díszmenetnél? E több oldalról hoz-

zánk intézett kérdésre feleljenek azok, kik tudomással bírnak az okról, mi nem ismerjük azt.

— Zöld bái ruhák. Dr. Whitmore legutóbb négyféle színes tarlatúnt vett vegyelemzés alá — a „közeg. lapok“ után írjuk. Ezek közül kettőféle faj barnazöld. A barnazöld színtek rendkívül nagy mennyiségben tartalmaztak mirenyt; az egyik almazöld színtében is ki lehetett a mirenyt mutatni, de igen esékély mennyiségben, míg a másik almazöld színű teljesen ártalmatlan festanyaggal volt befestve. E vizsgálatokra azon körülmény szolgáltatott okot, hogy két fiatal hölgy, kik ily ruhákát szoktak esteli mulatásgoknál hordani, mirenymérgezés tünetei közt megbetegedett. Az okadókra figyelmeztetés nálunk sem fölösleges, különösen a bálország időszakában, mert tudunk esetet, hogy egy nő ez idén rosszul lett a bál után s mint később kislüt épen mirenyt tartalmazó ruhája okozta a bajt.

— A londoni Society of Medical Officers of Health tagjai komolyan aggódnak a pestisnek Európába újra behurcoltathatása iránt, úgy, hogy e társulat múlt hó 15-én e tárgyban beható értekezletet tartását kezdte meg, mire azon körülmény szolgáltat indokolt, hogy a pestis Európától nem épen nagy távolságra mutatkozik.

— T. olvasóinkhoz! Felkérjük mindazon t. olvasóinkat, kik a „Selmecz“ eddigi számainat megtartották, de előfizetéseiket még be nem küldötték, sziveskedjenek azon esetben, ha lapunkra előfizetni nem ohahtanak, ezt a lap visszaküldése által tudomásunkra juttatni. —

— Egyszermind kérjük t. olvasóinkat, hogy a lap elmaradása vagy más ok miatt törtenhető felszólalásait a szerkesztőséghez intézzék; — Horváth A. úr csak előfizetéseket fogad el.

Szerkesztő-kiadó.

Különfelek.

— Deák Ferencz elhunyt nagy hazánkfiaért a gyászistentisztelet f. hó 16-án a legszebb rendben s a legnagyobb ünnepélyességgel tartott meg. — Különösen meglepő látványt nyújtott a díszes menet, melyhez hasonlólt hazánkban sehol sem találunk. A gyászünnepély azonban — kétségtelen — a helybeli ev. lelkes nagy hatású, hazafias szellemű beszéde alatt érte el fénypontját.

— A zivóvárujai magyar olvasókör nem hordatja többé a Nar. Novinyt, mivel azon időben, midőn az egész nemzet porba hullt fájalmában a nagy veszteség miatt, 13-ik számában vizsgálat helyett csúfolja a nemzetet s a nagy férfiu érdemeit lábball tapossa.

— Carnevalia. A conventbárló, mely múlt szombaton tartott, oly különbözők a vélemények, hogy a tudóstóba ha nincs eléggé határozott álláspontja, ugyaneucak nehezen körülheti el a részrehajlás bűnét. — X. asszonyosság, ki csak noble bálókba szokott járni, azt mondja: gemischelt volt, Y asszonyosság úgy vélekedik, hogy nagy volt a nem bái toillettek száma, x urként a bál sikerült, a jelenlevők öszhangzó véleménye pedig így hangzik: jól mutatunk, A tudóstó mindnyájának igazat ad e csak azon kérdést veti fel: miért tetszik X. asszonyáságnak annyira az a kasztbál? jobb volna e, ha a bárendezőök rangok szerint csoportosulnának s lenne: „nagy-ságosok“ „tekintetesek“ „tisztelt ezimtek“ s végre „hallyja kendiek“ bálja? Hátha még méltóságosaink is rendeznének egyet? Beh nehez volna azt csak nézni?

A gemischelt szó ráillik ugyan a conventbárla, de épen ebben rejlik érdeme. — A rendezéséget azonban lehetetlen nem hibáztatnunk azért, hogy a maszkok meglepő bevonulása után csakhamar ráhuzatta a keringőt, s így a maszkok nem tüntethették ki szellemességüket. Pedig az alarczok alatt nem hiányzott a szellem! Ha a rendezőség több időt engedett volna a társalásra, most nem szorúna a carnevalia a „különfélek“ szük keretébe, hanem a „társalásban“ terjeszkedhetnék ki kénye-kedve szerint. — Azt bátran elmondhatjuk, hogy a mulatás a célja a bálnak, akkor a conventbál elérte azt. — Meghívást kaptunk a honti casino-társulat által f. hó 29-én súját helyiségében tartandó táncvizsgálatomra. — Személyjegy 1 frt. — A selmeczi házassulandó ifjak is készülnek bált adni. Kívánjuk, hogy a meghívandó közönség női része vissza ne rettenjen: „házassulandó ifjak bálja“tól. minő hazánk fővárosában évenként szokott tartatni, — különböző eredményvel. Az utóbbi különösen arról nevezetes, hogy az ott jelen voltak között egy házasság sem kötöttet.

Szerkesztői üzenetek.

Nagys. W. B. úrnak. Csak 4 példányt küldtünk, az utóbbi hármát a kihordó tudtunk nélkül adta át. Kérjük velünk tudatni: az 1 ft. 25 kr. összeggel hogyan rendelkezünk. mert a lap megrendelése nélkül nem fogadhatjuk el előfizetési pénzgyanánt.

G. S. úrnak Budapest. „Hallgat, néma, fázik dalod“